

Leginkább talán a hetvenes éveket idéző retrós világ

A Lizát bámuló kéményseprő is pont egy olyan tetőről esik le, ami a ház ablakából látszik.

Így van, az is eredeti. Nagyon sokszor a részletekben bújik meg a dolog. Lássuk be, csomó emberben fel sem merül, hogy egy jól felszerelt díszletben mennyivel könnyebben lehet dolgozni, azaz ha van rá pénz. Képzeld el ugyanezt egy átlagos, középkeresetű díszletben! A költségvetést persze mindig meg kell valamire kurtítani, de a producerünk szerencsére itt megérezte, mennyire fontos lehet ez, neki is fontos volt, hogy szép legyen. Egy átlagos magyar filmben általában a látvány az első, amit lehúznak, mondván „ez nagyon drága, meg minek legyen műterem, minek kell külön tapétázni, jó lesz ez így is!” Profi volt a csapat, és csomó minden szerencsésen is jött össze. Karcsinál, a rendező-

nél például az volt az alap, hogy a díszlet minden egyes tételét átbeszéljük, minden részét, még a korbács telefonszinórt is. Ez egy társasjáték, és a filmezésben az a remek, ha jó a csapat, mert akkor azért „el lehet közösen sodródni”.

Végül még egy kérdés, ami nem hagyott nyugodni: a Csipkerózsikából Jó Nővé átváltozó főszereplő, Liza csipkeruhája. A poén kedvéért a ruha anyagából tervezték be utólag a függőnyt vagy fordítva, valóban a függőnyből lett a ruha?

Ez Bárdos Ibolya jelmeztervezőnek köszönhető! A ruha volt meg előbb, és aztán a ruha anyagából csináltattuk meg utólag a függőnyt. Vásároltunk belőle egy nagyobb mennyiséget, elkészült a függőny, és az egyik jelenetben látszik is: Liza abból vágta ki a ruháját.

STREET ART LISSZABONBAN

A legális forradalom

Szöveg **MURÁNYI KATA**

Jean-Michel Basquiat vagy Keith Haring óta nincs abban semmi újszerű, ha street art alkotásokat új dimenziókban fedezünk fel, értve ezalatt a kortárs kiállítótereket a legközelebbi lakatlan külvárosi közeg helyett (OCTOGON 2012/1). Ez a trend a világ nagyvárosaihoz mérve Lisszabonban sincs másként, eltekintve a folyamat dinamikájától. A portugál habitus egyik éke, a *devagar, devagar* (lassan, lassan) a street art rohamtempójára pont nem alkalmazható. És a jelenségre sem, hogy a muralista alkotók művei beltéri vagy speciálisan, arra a célra kijelölt kültéri kiállítóhelyeken jelennek meg.

Az 1755-ben pusztító tűzvész új löketet adott Lisszabon megjelenésének, az addig fehér falairól ismert város házeit ekkor kezdték el színes, mór hagyományokat viselő csempékkel borítani. A mai napig is az *azulejo*, a portugál csempe adja az utcakép jellegzetességét, hatása megkerülhetetlen a kortárs képzőművészetre és designra. A modern street art első nyomai az 1974-es forradalom kapcsán bukkantak fel, mint az elnyomás elleni önkifejezés igencsak expresszív eszközei. Az ország múltjának, kultúrájának hagyatékai – legyen szó forradalomról, gyarmatokról, nagy felfedezőkről, politikárról, fociról, vagy a portugál *fado* zenéről – jelentősen befolyásolják a fiatal alkotók, muralisták gondolkodásmódját és vizuális nyelvét. Emellett a lokalizáció, a Tejo folyó és a kikötő jelenléte, a Lisszabont a déli oldallal (Margem Sul) összekötő híd,

a régi textil- vagy fegyvergyárak épületei, az ipari kerületek, és a város számára gondot okozó, elhagyott lakóépületek jelentik a fő inspirációs és megjelenési közeget.

A mostani boom alapkövét a 2011-es évben tették le, mikor olyan nemzetközi szupersztárok muralista alkotásaival bővült a város, mint *Aryz, Blu* és *Os Gêmeos*. Utóbbi alkotók művei már a Lisszabonba érkezés első napján utunkba kerülhetnek. Elsuhánva a reptérről a belváros felé az Avenida Fontes Pereira de Melo téglakkal kitömött romos épületein gigászi képek sorakoznak: egy álarcos bandita, földgömböt szívószállal szürcsölő király, krokodil, madárfeleség, éjjeli mumus. Ez a *Crono Project*, amely létrehozásán az ország aktuális „művészeti

nagykövete”, *Vhils*, polgári nevén Alexandre Farto munkálkodott.

Az omladozó épületek homlokzatából visszakapart portréiról elhíresült *Vhils* a graffitizés illegálisát elfeledve sztár épületszobrászá nőtte ki magát. Műveivel a világ számos nagyvárosában – Hongkong, Rio de Janeiro, Las Vegas, Mexikó, Berlin, Párizs, Sydney – találkozhatunk. A 27 éves művészre hazája is méltán büszke, formabontó munkássága a tavalyi, a Museu de Electricidade hatalmas épületében megrendezett egyéni kiállításában kumulálódott. A folyóparti állami intézmény szabad kezet adott a művészi szárnyalásnak, *Vhils* nem csak a belső tereket használta ki az anyag- és formakísérletre, hanem az épület és a környező

A csempék stílusát újragondoló Add Fuel munkája a Rostos do Muro Azul projekt keretében
Fotó: José Vicente (GAU)

Mekk Burger gyorsétterem

Vhils omladozó épületekre, egyedi technikával vésett hatalmas portréi a védjegyévé váltak
Fotó: José Vicente (GAU)

házak homlokzatain is megmutatkozott a téma, ami a legjobban foglalkoztatja, avagy miként hatnak a közterek, a rombolás és az építés a városban élőkre.

Vhils nem érte be ennyivel, 2010-ben életre hívta a street art fejlődésének meghatározó helyét, az *Underdogs* galériát. A kezdeményezés célja egyrészt, hogy magasabb művészeté emelje a street artot, kiállítási és eladási lehetőséget biztosítva. A kereskedelmi galéria indításának másik motivációja pedig, hogy külföldi alkotók bevonásával interakciós platformként szolgáljon a portugál és a nemzetközi szinten, ezáltal beemelve a várost a világ street art vérkeringésébe. A régi kikötő és lerakat, az omladozó gyárépületek dzsungelében igazi kis oázis a galéria, ahol a kiállítás megnyitókát külső helyszíni művészeti beavatkozások, festések, workshopok, street art séták és stúdió látogatások egészítik ki. Az *Underdogs* oltanyira prosperáló vállalkozás, hogy nemrég helyi alkotók printjeivel és albumaival kereskedő pop-up bolttal bővítették a *Time Out* magazin

A brit művész, *Tim Etchells* 2014-es lisszaboni projektje / Fotó: José Vicente (GAU)

Forradalmi témájú felirat a kukásautón.
A lisszaboni szemétszállítás is a cselekvésre szólít / Fotó: José Vicente (GAU)

által fémjelzett Mercado da Ribeira, a belvárosi hípszter gasztró és design piac kínálatát.

A lisszaboni street art vandalizmusból való kivezetésére és legális mederbe terelésére, a közös értékek megővésére elsőként a városvezetés dolgozott ki nagyívű programot. 2008-ban, a történelmi Bairro Alto negyed rehabilitációja kapcsán létrehozták az Örökségvédelmi és Kulturális Osztály alá közvetlenül tartozó *Galeria de Arte Urbana*, röviden a GAU szervezetét. Első körben megtisztították az utcát, bárakat, padokat, kirakatokat a nem kívánt feliratoktól. És ezzel párhuzamosan felállítottak egy, a mai napig is sok látogatót vonzó, több panelből álló kültéri kiállítóhelyet a *Calçada da Glória* utcácskában. Azóta a város több pontján születtek hasonló kiállítóhelyek. Ilyen például az *Alcântara* kerületben, a folyóparti régi gyárnegyben létrejött több kezdeményezés, mint az *Alcântara-Mar* vasútállomást beborító, folyamatosan frissülő alkotások, a tavalyi forradalmi év emlékére létrehívott *40 anos 40 murais* hatalmas falai, a 25 de Abril hid pilléreit díszítő munkák a *Natureza viva* projekt keretében, vagy a Lisszabon kreatív iparát sűrítő *LX Factory* területén életre hívott alkotások. Az évente nagyjá-

ból 70 projektet levezénylő GAU a hajtómotorja annak a folyamatnak, hogy minél több legális, a városhoz méltó street art alkotás szülessen, amelyeket egytől egyig a városvezetés támogat és finanszíroz. A projektek között vannak edukációs workshopok (például nyugdíjasoknak és az egészen apróknak), nemzetközi konferenciák (a nyári *Urban Creativity* konferencia), kampányok a történelmi, a forradalom ideje alatt született graffitik megőrzésére, valamint a városban található street art alkotásokat összegző könyvek, kiadványok megjelenítése, városi séták szervezése. Lisszabon város vezetői a street artot támogató hozzáállásukkal egyszerre több legyet is ütöttek: speciális helyek és projektek kijelölésével visszaszorították a közterek rongálását, egyben új értékeket teremtve, amelyekre a lakók méltán büszkék. „Felírták” a várost a nemzetközi térképre, és ezzel együtt bevakolták a turizmusnak egy fekete foltját, hiszen évről évre emelkedik azoknak a száma, akik nem a *fado* zene vagy a *Pastel de nata* sütemény, hanem a street art alkotások miatt zárandokolnak el a portugál fővárosba. (Köszönet a *Galeria de Arte Urbana* munkatársainak és *Orosz Richárd*nak)

AkaCorleone egy képe Lisszabon első hivatalos kültéri galériájában. A fiatal, de annál ambiciózusabb alkotó művészetét a tipográfiaián túl a város, Portugália történelme, az egykori afrikai gyarmatok hangulata inspirálja / Fotó: José Vicente (GAU)

ARANY ECSET DÍJ

Mutasd meg a benned rejlő **kreativitás**!

Keressük az Arany Ecset Díj nyertesét, Lakberendező kategóriában!

Ha szeretnél nevezni, küldj egy fotót bármilyen felületről, amelyen Trilak festéket használtál és máris indulhatsz a pazar nyereményekért:

I. helyezett:
iPad Air 2 + Mobile Match színmérő készülék + 3 alkalommal megjelenési lehetőség a Trilak fórumain

II. helyezett:
Mobile Match színmérő készülék + 60.000 Ft értékű Trilak utalvány

III. helyezett:
Mobile Match színmérő készülék + 30.000 Ft értékű Trilak utalvány

Közönségdíj:
Mobile Match színmérő készülék

A versenyre 2014-ben vagy 2015-ben a nevezési határidőig befejezett munkával lehet nevezni. A pályázatok beküldési határideje: 2015.03.31. A beérkezett munkák közül a szakmai zsűri választja ki a nyereményekkel jutalmazott 3 legjobb alkotást. Facebookon történő szavazással kerül kiválasztásra a közönségdíjas. A nyeremények képei illusztrációk.

További részletek: www.trilak.hu/aranyecset
[facebook.com/trilakaranyecset](https://www.facebook.com/trilakaranyecset) [instagram.com/trilakaranyecset](https://www.instagram.com/trilakaranyecset)

Minotti
WWW.MINOTTI.COM

design bútorok - belsőépítészeti tervezés - home styling
1061 BUDAPEST, NAGYMEZŐ UTCA 9. - T. +36 1 267 0312
WWW.CODESHOWROOM.COM - INFO@CODESHOWROOM.COM

CODE
SHOWROOM